

بہ راہیہ لئ

ژبو لیکیو لینہ و ل

فولکلوری کوردی

ئہرکی فولکلور

عبدالرحمن علی نقشبندی

دخان دہہ سالتین چوی دا ، بزافا
 رھوشہ نبیری و ہونہری ل کوردستانی ،
 زہ فہری و پیشکھ فتنہ کا مہزن یاوہرگرتی .
 ہر ژزافا نقیسه فانتین مہ بگرہ بو ہونینا
 شعری و دار یژتتا چیروکی . . . ہمتا کوم کرنا
 فولکلوری و ساخ کرنا ٹاوازین وی .
 ئہف سرتہ ئہوا نقیسه فانتین مہ وەرگرتی
 بو کوم کرنو دیراسہ کرنا فولکلوری کوردی
 وەنہ بیت چافالی کرنا بیت بیانیا بیت . لی
 باری نہو مللہ تی کورد تیرا دجیت
 یاسہ پاندی کو نقیسه فانتین مہ روی بکہنہ

ٹی چندی ، ژبو وەرپاندنو بہر فرہہ کرنا
 توزو ہونہری کوردی و ئافا کرنا دیوارہ کی
 رھوشہ نبیری لی بنہ جھو خو پستی و موکم .
 . ددو پروکا ئہدہ بی جیبانی دا بونا ہر
 سرتہ کی ئان خاندنگہ ہہ کی فہزہ نینا بارہ کی
 بہری ترو خاندنگہ ہہ کا کہ فنتربوہ کو بہری
 وی دہست ہی کری بہو رینکا خو پری بہ .
 ہر ژئہدہ بی کلاسیکی بگرہ ہمتا ئہدہ بی
 رومانسی و وربالزمی و . . . ہند تا کو
 گہ ہشتی بہ فی پفکی ئہوی نہو ئہم دینین .
 لی بزافا رھوشہ نبیریا کوردی بدروستی

بجافه کی نزم بی بهری خودایه فولکلوری و
 نه لوی باوه رپی بوینه کو فولکلوری
 که رهسته کی دویروکی به بی که قنار هندی
 نائینت کو خو پیغه بوه ستین ، چنکو نه ف
 فولکلوره نه شیت رمان و نارمانجین مروقی
 نوی - بی نهو - وه رگریت و تیرکته و فیانا
 فی مروقی بو پیشکه فتنی و پیشفه چونی تزی
 که ت تا کو بیزا ق پیشکه فتنی یا نه وریای را
 بگه هیت و نمونه بوگوتا مه (نهو هژمارا کتا
 وان کتیب و نقشه کانه کولسر فولکلوری
 کوردی هاتی نه چاپ کرن) (۱)

لی نهوان نفیسه فانا نه دزانی کو بزافا
 نه ده بی نه ورپی یالسر پشتا فولکلوری
 هاتی به دانان و وه رباندن . ژهر هندی نه ز
 دیژم بزافا نه ده بی کوردی چنکو یا
 بله زویه ز بویه وه کی دیواری سر به فری
 یالیهاتی بو نمونه : هه که نه بیین بهری خو
 بده به و ان چیفانوکا نه وین نهو نفیسه فائین
 مه دنقیسن تیریا هونه ری و بیری تیدا نینه
 چنکو چیفانوک پستی رومانی و چیروکا
 کورت دهیت ، لی نفیسه فائین مه خو لقی
 چندی زی نه گرتی به به لکی تیک سر بین
 چوبه سر نفیسیا چیروکا پوستر . رمان
 ژفی ناخفتنی نهو نینه کو نهو خو فده رکه بین
 ژسرتا نه ده بی نوی و خوبگرین هه تا کو نهو
 ده می - مه احلا - را بچین نه وین
 نه ده بی نه ورپی تیرا چوی . لی رمان ژفی
 ناخفتنی نهو کو باش نینه نهو بزه بری توپز
 فان - مه احلا - بیرین . به لکی دفی

جفات و پیشکه فتنای فهریژا پیشکه فتنی
 بسه پین ، چنکو هه خه له که کی نهو
 بهیلینه دنافارا مه بقیت و نه قیت دی
 لپاشه روزی لی زفرینه فه . هه چکو نهو
 نفیسه فائین مه ل فولکلوری دزفرنه فه کو
 دزفرته ده می رومانسیه تی ، چنکو نهوی
 پیدحه سین کو بی فولکلور فهریژا نه ده بی
 نوی دی میتته خلوله . دیسا نازا کرنا
 فولکلوری نه کو دی مه ژموکی و
 خورستی یا نه ده بی دویرکته به لکی دی
 مه ژدرویشمی . تاییه تی بی نه ته وای دویر
 ئیخت و نه ز دییم که س فی چهند لسر
 خو قه بیل ناکته .

ژهر هندی هه چکو مه گونی - دقان
 ده ه سالتین چوی - داسرتا نفیسه فائین مه
 سال بو سالی یاراست و دروستر لی
 دهیت . دیسا سوچا هشیار بونا
 نفیسه فائین مهو دهست هافیتا وان بو
 کوم کرن و ساخ کرنا فولکلوری دزفرته فه بو
 گهش بونا هزو بزافا نه ته وایه تی . راسته
 سرتا نه ته وایه تی نهو نینه دهست پی گری لی
 سرتا زانسی و بادوست کو نه ده بی -
 ته وزیف - بکه ن بو فی رمانی ژنوی
 یا که فتنی به چارچو فی خو بی دویروکی و هه
 نه ف سوچه زی بویه بناغی زانستی
 فولکلوری هاتی به دانان ده می (هه ردو برا
 «گریما» فیای دیرینیا دویدوک و زمانی نه لمانی
 خویاو دیارکه ن) (۲)
 نهوا پندفی گوتنی بیت نهو کو بو فی

چندی - کوم کرن و ساخ کرنا فولکلوری -
 دفی نهو بهای ژکاری مله تان وه رگرین
 نه وین بوینه دایه فولکلوری خو بهای ژوان
 هه لنگفتنا وه رگرین نه وین نهو که فتنی ،
 دا کو لوان جها بهری خو بدهینه به رپین
 خو . بو نمونه : ده می هه ردو برا «گریما»
 خو دایه کوم کرنا فولکلوری نه لمانی نهوان
 پره نگه کی گه له جوان و زیره ک کاری خو
 کرو بجه تینا و هه تا نهو بزافا وان بجافه کی
 گه له مه زن دهینه خه لات کرن (لی نهو سرتا
 وان ژلانی گه له زاناییت فولکلوری و
 نه نروبولوجی فه یا هاتی ترورکن ژهر کو
 کاری خو بنیقه رو بی گری و نه ف نیقه رویه یا
 ژهنی هاتی کو نهوان - هه ردو برا -
 دهست کاریا فولکلوری خو یا گری ، هه
 چنده نه ف دهست کاری به بتا وایه کی گه له
 هونه ری و جوان بی هاتی به کرن .

هه نه ف چنده به زی وهل مه دکته
 کو بیژین : هیضا مه نهو نه نفیسه فائین مه
 بهای ژسه ربورا هه ردو برا «گریما» وه رگرن و
 بچ ره نگا دهست کاری یا فولکلوری نه که ن
 هه چکو نهو نه ف دهست کاری به دهینه کرن
 دگه له ده قیت وی دا نه وین لروژنامه و
 گو فارین کوردی دهینه به لاف کرن . دا کو
 دبزافا خودا دسه رکه فتنی بین و خه له تی بیت
 نهو نه به هه لنگفتن سوبه می و گوتا
 گورکی رمانا مه . خویا دکته گافا
 دیژیت :
 «به راهی یا هونه ری نفیسی»

یاد فولکلوری دا ، کوم کهن ، پاشی
دیراسه کهن ، ژنوی فهوژرنه .

• دفی نفیسینی دا من خو لپوری
پی ناسین فولکلوری نه دایه ، چنکو
گیزانی و تمه کا مهزن هیشتا یالسه هر هی و
هه تا نهو پیناسه کا راست ره وان نه هاتی به کو
همی زانایت فولکلوری ژئی درازی بن .
لی هندی مه سلی تیکه لی بکاری مه فه
هی نهز وه سا باش دزائم کو گا فا نم
دبیزین فولکلور رمان ژئی نه ده لی ژبه ربیت
- التراث الشفاهی - دگه ل که له پویتی
مادی . یانی نهو که له پویتی هاتی به وه رگرتن
- چروچی بیت چمادی - پاشی هاتی به
ژبه رگرتن و زانین درینکا مهژی و کرباری دا
بی کو هاتیبته نفیسین^(۳) دا کو همی
چه قیت فولکلوری همی چه قیت کو
تیکه لی ب فولکلوری فه هی . بگریت .
دپسا من خونیزیکی خاندنگه هین
فولکلوری نه کری به کانی کیشک راستره و
باشتره ژبادی و کانی هه ر خاندنگه هه ک چاوا
به ری خو دده ته فولکلوری و هاتن و چونا
وی و سه رو کانی یا وی ، چنکو نه فی
مه سلی ژئی نه م و مزه کا ستور هیشتا
یالسه رو پر بیژی لسه فی مه سلی و بی
ره نگی گشتی نشته کی نه دروسته .

لهوازی هنده پرسیارین سه رکی بین
ههین مه نهو بین پشت گوهی خوفه هاقیتین
وه کی :

«فولکلور چی به ؟! لکیری زا به و

بويه؟! چاوا دهيت و دجيت؟! كيشك
 بابهت ژبی دی كهفته؟! جوداهی یا
 فولکلوری و كه له پویتی ملی چی به؟!
 و... هند ژفان پرسیارا .

به رامبر فی چندی مه نفیسینا خو
 یادانای داکو به رسقا پرسیاره کی بدهین کو
 بهاترین و بگری ترین پرسیاره ژرسیارین
 زانستی فولکلوری، نهوژی - پرسیار - :
 «وه زیفی» فولکلوری چی به؟! «! ژهر کو
 «وه زیفی» فولکلوری بهاترین مه سه له به بو
 - داری - فولکلوری و نه نروبولوجی ،
 دیسا هر نهف «وه زیفه» به فولکلور
 بلندکری و دانایه جهی ریز لی گرتنی و فیانا
 جفاتی، تاکو وه لی هاتی کو بیته پارچه ک
 ژونا جفاتی و «وه زیفی» خو بگوهریت
 لدویف پی پی یاتین وی جفاتی، بو نمونه :
 هه کو ده بکه ک، چ کورد بیت چ هندی و
 چ ژهر ملله ته کی دی بیت، گافا -
 نه له نه له - لای لای - دهر لاندکا خورا
 دبیزیت نهو دایک گوهی خو ناده ته هندی
 کانی نهو «ستران» ژکیفه هاتی به و چاوا
 هاتی به و کانی کیشک رهنگی «سترانی» به .
 چنکو وی - دایکی - «وه زیفه به» ژبی
 دقت نهوژی نفستا زاروکی وی به . دیسا
 نهف «وه زیفه» به دهیته گوهرین بو نمونه :
 چیدبیت هر نهو دایک هر وی سترانا
 دهر لاندکی را دگوت، دهر هیرانا
 دستاری ژبی را بیژیت داخو مژویل کهت
 ههتا ههفرانی خو دهیریت، ثان دا نهف

سترانه بیته هاریکاره ک بو نهو ستیانا -
 رهیت له شی وی و هر ژهر فی چه زری
 بهژی گهله - دارس - دکه فنه خه له فی یا
 گافا ناخفته کا فه بر لسهر «وه زیفی»

پارچه کا فولکلوری ددهن . دیسا چید بیت
 چهند سترانه ک کو دبه جهی دا هر ئیکی
 «وه زیفه» ک فی هه هی همی پیکفه بیته
 بکار ئینان بو «وه زیفه کی». بنتی ژهر
 هندی هه که مه بیته بدروستی و به جه
 «وه زیفی» فولکلوری بزاین و کانی هر
 چه قه ک ژبی فولکلوری بو چ «وه زیفه»
 دهیته بکار ئینان دفی نه م لوه ختی
 کوم کرنی فه بر ناخفتنا خو نه دهن، دیسا
 ژهر کو «وه زیفی» فولکلوری (بی پجیای و
 فه دهر نینه ژاری ره وشه نیبری بی جفاتی،
 دفی نه م ئیکه لی و یاساو - قیه میت وی
 جفاتی - النظم والانساق الاجتماعیه -
 دیراسه کهین ژبو دیارکرن دهوری
 فولکلوری دپاراستنا بونا جفاتی داو
 بهرده و امی یا فی بونی، ژهر هندی ژبی
 دیراسه کرنا نه فسانه و چیروکی نهو گوتن
 بهس نینه کو بیژین : فولکلور نامویره که بو
 «بو راندنا وه ختی - خوشیادلی - بلند
 کرن و ریز لی گرتنا هوزه کی ثان ئیله کی ثان
 مروفه کی یان نامویره که ژبو، هوی کرنی و
 مانی ژبی کرنی و به لاف کرن و دانا - قیه ما -
 بو مروفی جفاتی و... هند ژفان «وه زیفه»
 چنکو نهف هه می «وه زیفین» - جوزنی -
 نه کو فولکلور پی رادبیت و نه کو - دارس

نهف رهنگی «وه زیفه» زانایت
 نه نروبولوجی دبیزنی «رامانیت به لی، یان
 رامانیت ئیکی» - الغرض الظاهری او
 البادی - کو جوداهی کا گهله مه زن یا هه ی
 ژرامانیت «بهره فی» - الغرض الحقیقی -
 کو دبیزنی «وه زیفه» و نهف «وه زیفه» به بی
 - ضمنی بی دویده ژبی حه سنیانا جفاتی،
 یانی خه لکی جفاتی فی «وه زیفه» بزاین و
 ناگه ه ژبی نینه، چنکو نهف «وه زیفه» به
 - نه تیجی - رامانه کا سه ره کی و که فنه کو
 نه مایه ل هزا جفاتی»^(۱)

یانی مروفین جفاتی ده می فولکلوری
 بکار دبیزیت ژبو رامانه کی کو لک وان
 یادیاره، چید بیت نهفه رامانا به ره فی
 نه بیت یا کو نهو پارچا فولکلوری ژبو هاتی به
 دانان .
 (ژهر هندی لدویف گهرو خویا کرنا
 «نه رکی» فولکلوری و بی رهنگی،
 کاره کی گهله بگری و نالوزه چنکو نهف -
 دیراسه به - هه چکو مه بهری نهو گوتی
 پندقی - دیراسه - کرنا هه می بارین
 جفاتی به به می - زروفین - وی نهف)^(۲)
 چنکو فلکلور چ وه کی هونه ران وه کی نور
 فه ریزا هزر و بیرو باوه رین جفاتی به و هه می
 زروفین وی جفاتی شوینا خو لسهر

دهيلن . لى هەر ئەفە بىنى سىنگە بەر نىنە
 دېرىكا دىراسەت كرنا «ئەركى»
 فولكلورى دا ، بەلكى ھندە ئالوزىت دى
 يىن ھەين كو - دارسى - بىخە زفروكە كا
 بى دويمامى ، ئەوزى تىكەل بونا «وہزىفە»
 سەرەكى - حىقىي - دگەل «ئەركىن»
 ژندەر ، يانى - عرضى و گوھرىنا فان
 «وہزىفا» لدويف بارو زروف و دەم و جھىن
 وى جقاتى ، ژەر فى چەندى ژى خىرا -
 ئەركى - فولكلورى ھەر بەرفرە دەيت ،
 ھندەك دىبارن و ھندەك دنەپەنى ، ھندەك
 يىن ھانى نە گوھرىن و ھندەك ھىشتا وەكى
 خو يىن ماين . لەوا دى بىژىن فولكلورى
 دوو «ئەركىن» ھەين :

أ - ئەركى گشتى و بەلى .
 ب - ئەركى بنەرەنى و نەپەنى .
 ھەرچەندە گەلە بكوتهك ئەم فان
 «ئەركا» ژىك فاقىرىن و جودا كەين چىكو
 ھەچكو مە گوڭى ھەردوو دىك
 ھەلكىشاينەو جىمكىن پىكفە . ھەر ژەر
 فى چەندى ژى دى چەند «ئەركا» رىزكەين
 كو پتر ژوان گشتى و بەلى نەو يىن بنەرەنى و
 نەپەنى - ھەرچەندە رىزكرنا مە وان ژى
 دگرىت - دى ھىلەن بو - دارسىن -
 فولكلورى و ئەنرولوجى) (۱)
 - ئەركى فولكلورى

(۱) بوراندنا وەختى «التسلىة» :
 - ئەف «ئەركە» بە ژرامانىن سەرەكى نەكو
 فولكلور بىجھ دەينىت ، نەكو «ئەركەكى»

ژندەرە ھەچكو گەلە كەس وەسا ھزر دكەن
 چىكو «بوراندنا وەختى» «ئەركە» كە كو
 ھارى كاريا مروڭى جقاتى دكەن . ژلايى
 مەعنەوى - فە وەكى : كەيف
 خوشيادلى ، نەھىلانا تەمارى ، كەنى ،
 خاف بونا لەشى و . . . ھند ئەف
 «ئەركە» بە ئەنجامەكى - عمەلى بە ژبارى
 نەخوش و ئالوزو درى جقاتى بى ھانى .
 دىسا ئەف «ئەركە» دگەل ھەمى
 «ئەركىن» دى مل بىل بى پشكدارە . بو
 نمونە :

دەمى زۇستانى ھەكو خەلك جقات
 دىن لمالەكى داشەفا خو يا درىژ بورىن .
 رامان ژگوتنا چىروكا لڧىرى «بو
 راندنا وەختى» بە . لى بى ئەوان ئاگەھ ژى
 بىت ھەر چىروكەك «وہزىفە» كى دى
 دىينىت ھندەك دنەپەنى نەو ھندەك دىبەلى
 وەكى ئىك كرنا ھزر و بىرىن وى جقاتى ،
 ھوى كرن . . . ھند .

(۲) وەكرن و ھىلانا گوتن و كرىارن كو
 جقات ناھىلىت مروڭى وى «كت كت»
 بگەت «التفيس»

- بى خىش ھەر مللەتەكى تايپەنى يىن خو
 يىن زمانى و ئابى و تورەى يىن ھەين و ھەر
 مللەتەكى ھندە كرىارو بىرو پەيفىن ھەين كو
 يىن تروكرىن . لى دىفولكلورى دا ئەف
 توخىبە نامىنىت - ژىلى ھندە ھزرىن ئابى -
 ژەر ھندى مروڭى جقاتى گەلە بساناھى
 دىشەت دېرىكا فولكلورى را وان ئاخىتن و

كريارا بىژىت يىن جقاتى تروكرىن . بو
 نمونە : مروڭ دكارىت بدلى خو لسەر -
 جنس - پاخىت دېرىكا گوتنا ھندە دەفەين
 فولكلورى وەكى مەتەلوكاو مەتەلاو
 ستراناو . . . ھند .

(نەرمە گەرمە دوخىنى ژى بكىشە
 دانەبەرمە ھەكە مە ھىلا لسەر مە) (۷) .
 دىسا دگوتنا فان پارچادا نەكو رامان ژى
 ھەر - تەنفسە - بەلكى گەلە وەزىفەين
 دى لدويف دەين و ئىك ژوان دىاركرنا
 شوينا - جنسى - لسەر مەژى جقاتى ،
 دىسا تەسلىو ھوى كرن و . . . ھند .

يانى مروڭى جقاتى فولكلورى بىجو
 دكەتە مەتال و ھەكە لسەر ئاخىتن وى ھاتە
 لومەكرن دى بىژىت خو من نەدانا بە ئەف
 سترانە ئان مەتەلە بىرھوسا دەيتە گوتن .

(۳) ھوى كرن :

- فولكلورنى «وہزىفە» دى دىينىت دەمى
 جقاتادا نەخاسە دەجقاتىن
 نەخويندە واردا ، ئەف ھوى كرنە بگەلە
 ئاواياو رەنگا دەيتە كرن . ھندەك دىك
 سەرن و ھندەك - نەتىجە بە - . بو نمونە :

«چىچى چىچە زەرى»

كورتەكەكى سورو زەرى

بىجو بىنەو وەرى وەرى»

ئەف پارچە ياديارە بو ھوى كرنا
 بچوئىكى و ھاوئىش كرنا وى دەيت . لى
 نەھوى كرنا رەوشەكى ئان بىرەكى ، چىكو
 ج مانا تىدا نىن ژە رەندى دى بىژىن ئەف

پارچه بو زاروکی ساقا دهیت بی زنوی
هوی دبیته ناخفتنی .

لی نهف پارچا خاری :

«تهلا حهی ، تو همر ههی

تو دهلیلی حالی مهی

تو رازقی رزقی مهی

ته لهمیت دابن ، دی مه بهی»

دیسا بو زاروکی دهیت گوتن داکو

بنفیت بهلی «وه زیفی» وی بی دی نفسن

نینهو بهلکی هی کرنا هزرو باوره یین

ئولی به . ههکه پتر لدویف بچین دی بینین

کو بی دهست ههلاتیا مروفی بهرامبر مانی

دیار دکهت ، دیسا بیهن فرهه بی لسر

تهنگافیا وهکی فی مهته لی «تهنگافی دهر

کورتن» .

دیسا بسهدان چیروک یین ههین کو

بچویکی هوی دکه نه پاقی بی ، زیره کی ،

توره ی ، فیانا دهی و بابا ، گهله رامانیت

دی وهکی شههره زابون دله شی داو نهو

گوهرینین دله شی مروفی دا دبن .

۴) گرنانا جفاتی پیکفهو نیزیک کرنا

هزرو باورین مروفی وی جفاتی و

بنه جه کرنا وان هزرو باوریا .

– (نهف «وه زیفه» دته فسانه و چیروکادا

بره نکه کی رهوان دیار دیت) (۸) و تم

دشین بیژن فولکلور جهی ناگری دگریت

دهمی مروفی زنوی بسر ناگری ههلبوی

کانی چاوا بو سویچهک بو دروست بونا

جفاتی و زمانی .

۵) خهلات کرنا کرپارا باش و ترو کرنا
کرپارا لهوی .

– نهف «لهرکه» نیک سمر بومه دمه تهلو

چیروکادا دیار دیت و مله تی کورد گهله

چیروک یین لسر قه بچی و باشی و خرابی

ههین .

۶) گوهرینا کاری خاف بو کاری

بزه مهر .

– نهف «وه زیفه» به دسترانادا

دهردکه فیت چنکو ناواز دهوری خو دینین

دفی چهندی داو ههمی سترانیت «کاری»

فی «وه زیفه» ی دینین .

۷) پاراستنا رهوشتن جفاتی .

– پاراستنا رهوشتن جفاتی ههمی چه قین

فولکلوری پشکداری تیدا دکه ن چنکو

نهفه «وه زیفه کی» سهره کی بهو نهف چهنده

بومه دمه ته لادا دهردکه فیت . گاغا کاره کی

نهرهوشتی یان لهوی مروفی جفاتی بکهت

دی نیک سمر مه تهل زده فی خه لکی جفاتی

بارن دیسا ژبچویکی فان رهوشتا ددلی

مروفی جفاتی دا دچینیت .

۸) پاراستنو ههی کرنا زمانی نهتهوی .

– نهفه نیک «ژوه یین» فولکلوری بهو

هر نهفه بویه فولکلور نینابه ناف قادا –

دیراسه – کرنی و دریکا ده قین وی دا

مروقین جفاتی زمانی خووی بی پاراستی و

ههی کری .

۹) پاراستنا رویدانین دوپروکی و دانانا

سهرهاتی یین جفاتی .

نهف «وه زیفه» به گهله بیاشی بی

هاتی به رافه کرن زلانی زانانیت فولکلوری فه

چنکو زانستی دوپروکی وهکی زانستی

نه نثروبولوجی بی نوی نینهو ددوپروکا گهله

مله تان دا بهانی ژفولکلوری وه رگرتی بو

زانینا هنده راستی یین دوپروکی و هه چکو

(نوردبجانی جهلیل دبیت : نهگه ر قنیانی

تاریقا یین ماین تونه بن ، بوان سترانا

مهرف دکاره رابون و رونشتاندا ،

حه باندا ، بیرو باوه دریا وی کوما بی ناف و

نیشان بده فهسه کناندنی) دیسا دریکا

فولکلوری را جفات سهرهاتی یین باب و

بابرا فه دگپریت و دهمی بوری گریدهت

ب دهمی نهفه و مه گهله نمونه ژو فی

چهندی هه نه – دم دم ، ههمی سترانین

شهری ج نهف سترانه لسر

سهرکه فتنائیله کی بن ثان ره فینا وی و دریکا

فان سترانو چیروکا و ههمی باب تین

فولکلوری دا مروفی جفاتی دهیته گریدان

بوه لانی خوفه و هر نهف ستران و

سهرهاتی به نه دبه سویچا نارینا وی .

• نهفه کورنی یا «نهر کین» فولکلوری یین

کو دبهلی و دیار ، لی تهوین نه پنی و

سهره کی کو بوبنه سویچا پهیدا بونا هر

بابه ته کی فولکلوری ، دی هیلین بو

هه فاله کی دی و پاشه روزی .

دویماهی

• ژبو بسانهی کرنا ریکا داری

فولکلوری کوردی هه فیدام ژه فالین هیژا

ئەوئىن فولكلورى كوم دكەن ئەكو ئافى -
 گوتوى - (۱۰) و ئىسى وى و دەفەرا وى و
 گوندى ئەو لى بوى و گوندى ئەو لى زى و
 باب و دەبىكىن وى زكىنەو ئەو دەقا
 فولكلورى زكى گولى بويەو زكى هوى
 بويەو گەنگى دىسا سالاً كوم كرنا وى
 دەقى و زارافى وى گوتوى . . . هتد ژفان
 پرسيارىن سەرەكى لى دقت - دارس -
 بان - جامع - بنفيسيت كانى (لكبرى ئەو
 دەقا فولكلورى دەيتە گوتن وكى دىيىن -
 ژنمىر بچوبك - وكى گوھى خوددەنى و
 چ بزاقىن - درامى - لسەر وچاقىن گوتوى
 پەبىدادىن - كورنژى ، كرژبو ، دەستى خو
 دانا سەر گوھى خو ، لسەر چوكا
 روينشت ، تىزى خاستن . . . هتد ژفان ،
 حەرەكاتىن ئىپانى - دىسا ئەو خەلكى
 گوھى خو دەدەنى دكەنە كەنى ، گرى ،
 دەستان دقتن تويكا دەدەنى . . . هتد دىسا
 چ بابەتەكى فولكلورى لوى جقاتى لى
 مشەيو حەزى دكەن و چاوا هەر بابەتەكى
 تەفسىر دكەن (۱۱)

ئەف بەرسفە نە ئەكو هەردى بىنە
 هارىكار بو - دارسى - فولكلورى بەلكى
 دى بىنە هارىكار كو - دىراسا - جقاتى
 بېتەكرن ژەمى لايافە . هىقى دارم ئەز
 شىپام رامانەكى ديار كەم .

ئەو سەرچاوين من بەا زى وەرگىنى

- ۵) دفاعا عن الفولكلور : د . عبدالحميد يونس .
- ۶) دراسات في الفولكلور - تأليف مجموعة من الدكاترة . القاهرة .
- ۷) الاسطورة : الموسوعة الصغيرة تسلسل (۵۴) . الدكتورە نبيلة ابراهيم .
- ۸) في علم التراث الشعبي : الموسوعة الصغيرة تسلسل (۴۰) لطفي الخوري .
- ۹) المدخل الى الانثروبولوجيا : تأليف الدكتور شاکر مصطفى سليم .
- ۱۰) چند ژمارەكىن گوڤارا - التراث الشعبي - باعيراقى .

- ۱) گوڤارا - الفنون - بائوردوفى . ژمارە (۱) پسالاً (۱۹۷۸) ى .
- ۲) علم الفولكلور - دراسة في الانثروبولوجيا الثقافية تأليف الدكتور - محمد الجوهري .
- ۳) علم الفولكلور - الكزاندر هجرى كراب - ترجمة رشدي صالح .
- ۴) الفولكلور - قضاياه و تأريخه - يورى سوکولوف - ترجمة - حلمى شعراوى - عبدالحميد يونس .

- ۱) ئەو كىيىن لسەر فولكلورى كوردى ل عىرائى ھانى نە چاپ كرن گەلە دكىمن ، پشنى سالاً (۱۹۷۰) ى روزنامەو گوڤارىن كوردى ژوى بوئە لى ب بەلاف كرنا فولكلورى دى و ھەچكو ئەز دزام لەمھرا دەركى چ كىب لسەر فولكلورى نەھانى نە چاپ كرن ز كىيا سەيدا (على القشبدى) پتە لىن ئافى - چىروكىن كرمانجى كو سالاً (۱۹۷۲) ى چاپ كرى بە . دىسا چەند مونتيفەك خردى ژى رازى - محمد تولىق وردى - چاپ كرنە ھەروەسا مەھسوم مانى كىيا - عىسى دەلا - چاپ كرى بەكو - سىرەبە - يان سەرھالى . لى ئەو كىيىن بزرائى كرمانجى يا ژوى پەزىو چەند كىب و نشتوك لسەر لى چەندى چاپ كرى نە يا پتە گوتى ئەوەكو فولكلور وەكى زانست نويى دەيتە خاندن ل زانكزا سلتانى - دكتورە شوكرىە رسول - زانكوا بەغدا - دكتور عزالدین مصطفى رسول . سەرھەشتى يا لى چەندى دكەن .
- ۲) بەرىخوبە - دراسات في الفولكلور - تأليف مجموعة من الدكاترة ، لهصلنى لىكى (ب ۲۱) . كو بندىزى لسەر لى مەسلنى نەفسى بە .
- ۳) بەرىخوبە : بين الفولكلور و الظافة الشعبية - فوزى الخليل ب ۴۲ .
- ۴) بەرىخوبە : دراسات في الفولكلور - ژندەرى بەرى - ب ۱۶ .
- ۵) بەرىخوبە : ژندەرى - ب ۱۷ .
- ۶) بەرىخوبە : علم الفولكلور - دراسة في الانثروبولوجيا الطفلية - تأليف محمد الجوهري - ب ۱۱۴ .
- ۷) كىيارى بە ، كەلھاجە ، گىبە .
- ۸) بەرىخوبە : الاسطورة - الموسوعة الصغيرة - ۵۴ - الدكتورە نبيلة ابراهيم .
- ۹) باشكوى (عيراق) ژمارە (۲۰) .
- ۱۰) النافل ، الحاصل ، لئوى دىيىت .
- ۱۱) بەرىخوبە : علم الفولكلور - ژندەرى بەرى - ب ۱۱۸ .